

Exercitationem inauguralem de polypo cordis ... / praeside Jo. Gothofredo Bergero ... P. P. Jo. Raphael Pretten ... MDCLXXXIX.

Contributors

Berger, Johann Gottfried von, 1659-1736.
Pretten, Johann Raphael, active 1684-1689.

Publication/Creation

Wittenbergae : Typis C. Fincelii, [1689]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ghyesg5h>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. D. B. V.

467

EXERCITATIONEM INAUGURALEM

DE

POLYPO COR- DIS,

EX AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
P RÆSIDE

D. JO. GOTHOFREDO
BERGERO,

ANATOM. ET BOTAN. P. P.

PRO LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
ET PRIVILEGIA CONSEQUENDI

P. P.

JO. RAPHAEL PRETTEN,

NUMBURG. MISN.

AD DIEM XII. SEPTEMBRIS A. MDCLXXXIX,
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
SOLITIS.

WITTENBERGÆ,

Typis G. FINEELI

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

POLYPO COR.

DISC

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
P. A. A. A. A.

D. JO. GOTTFRIEDO
BERGGERO

ANATOM. ET BOTAN. P. A.
PRO LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
ET PRIVILEGIA CONSERVANDI

IO. RAPHAEL PRETTEN
NUMBURG. M.D.

AD DIEM 27. SEPTEMBRIS. A. MDCCLXXII.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
SOLITIS

WITTENBERG.
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DE
POLYPO CORDIS
EXERCITATIO INAUGURALIS.

COR, si non primus, tamen primarius est atq;
faberrimus corporis musculus, cujus machina fi-
brarum ductu tam eleganti eoqve contrario, in
modum helicis aut cochleæ, contortarum compo-
nitur, ut mira ad motum propensione gaudeat,
Quo quidem suo motu facili perpetuoqve vitam nostram in-
choat atqve conservat, & primum proinde vivens, ultimumq;
moriens jure suo dicitur; non quod benefici instar vitæ fide-
ris de suo sinu flammam ignemqve eructet, & hujus vivificis
radiis cerebrum partesqve reliquas collustret; sed quia iste
aurei fons liquoris, hujus calentibus rivulis universi corporis
machinam circumluit & animat, atqve vitalis illius sanguinis
spirituumqve circuli antliam constituit; ut ipse quidem Sapi-
entissimus filiorum hominis & vir physica scientia divinitus
afflatus atqve perfusus, *in mystico & allegorico Ecclesiastæ cap. ult.*
v. VI. id indicavit. Sed quo magis est miranda cordis stru-
ctura, quantoqve majorem id usum præstat œconomiae cor-
poris, hoc pluribus & atrocioribus malis est obnoxium. Omni-
um jam exemplo sit grave istud coagulum, quod antris cor-
dis se occulens, satis commode & non uno argumento Poly-
pus nuncupatur. Polypus piscis, miro naturæ instituto, colo-
rem suum ad saxorum, quibus subsistit, similitudinem mutare
dicitur, ut oculis piscantium æqve ac piscium illudat, hosqve

incaute adnatantes, brachiis suis venetur & comprehendat. Simili modo larvatus iste tragoedus ipsum intra sanguinis oceanum, coecosque cordis recessus, se abscondit, varioque symptomate, quod invehit, perspicaciorum quoque eludit aciem, nec ferè nisi homicidam demum se prodit, erubesciente Medicorum familia. Hujus gravissimi mali, quo magnus hominum numerus clandestina morte, ipsis plerumque nescientibus artis peritis, perit, tractationem inauguralis speciminis loco, suscepturus, Divinum imploro Numen, ut se conatibus meis quolibuscunque misceat.

I.

Vocabulum igitur Polypi transumptum à pisce marino, è mollium genere, cui pedum numerus (octonis namque præditus est) nomen fecit, & ratione substantiæ atque figuræ, tumori narium carnosum, & velut in brachia pedesque diviso, primitus impositum, simili deinde cordis & vasorum morbo adaptatum est. Dicitur enim Polypus cordis concretio fibrosa & membranacea, quæ intra sinus cordis pullulans, summo incremento, liberiori sanguinis circulo cordisque motui obstat, & ægrum nunc lento gradu, varioque symptomate fatigat, nunc autem repentinâ morte inopinatoque suffocat.

II.

Hos tales Polypos cordis aut superioribus seculis incognitos omnino, aut parum sollicitè accurateque perspectos, frequens hodie & curiosior cadaverum resectio detexit. Figura quidem una omnium eademque non est, sed juxta cordis & vasorum continentium cavitates, modisque aliis effigiata varie ludit: Unde modo serpentis, modo vermis, nonnunquam vero alia specie hominibus imposuit. Ut autem figura variant, sic etiam colore & magnitudine. Jam enim minores, jam majores observantur; frequenter albi sunt & cinerei, grumulisque sanguineis conspersi, nigri verò interdum & sanguini coagula-

to concolores occurrunt. Quidam in unam & solidam ex carne substantiam sunt compacti, plurimi in ramos atque pediculos divisi, & nunc in ventriculis cordis, nunc in auriculis, aliquando in utrisque radices agunt, nonnunquam verò liberi sunt, & nusquam adhærent; iiq̃ue rursus vel intra cordis claustra se continent, vel elongatis ramosis productionibus in spatia varum, quæ data via, excurrunt. Horum generum exempla, quamplurima apud diligentes illarum rerum observatores reperiuntur. Apud *M. A. Severinum lib. de nov. obs. abscess. p. m. 285.* depictus habetur polypus, qui propter figuram pro angue, multifido habitus est: Erat enim substantia carnea, alba, & in gyros collecta, parte superiore caput corpusq̃ue serpentis referens, inferiore vero bifida & in plures postremo soboles diffusa, quæ in sinistro cordis ventriculo concreta & aliquandiu fota, tandem conditorem alumnumq̃ue suum quacunq̃ue ferâ ferius misereq̃ue perdiderat. Similem ferè apud *VVillisium Patbol. Cerebr. c. 9.* videre est. Tali modo etiam suffocatus obiit *Momma Baxius* apud *Tulpium lib. 1. obs. med. 27.* In cujus lævo pariter cordis sinu vastæ molis polypus repertus est, qui radicibus suis inhærens carnis cordis fibris, bifido trunco non minus arteriam aortam, quam venosam penitus obturaverat. Alium utrumq̃ue ventriculum & auriculam utramq̃ue occupantem, ramosq̃ue suos varie divisos in vasa pnevmonica & arteriam aortam emittentem, delineatum habet *Bartholinus Histor. anat. rarior. 17. centur. 3.* Neq̃ue silentio prætereundus geminus illæ raræ magnitudinis, quem in cadavere virili invenit descripsitq̃ue *Jo. Cousin Nov. asthm. hist. 2.* Illorum alter ventriculum cordis dextrum replens, major & ovum anserinum superans, alter thalami sinistri incola, paulo minor, attamen ovum majus gallinaceum æqvans, cor ultra bovini maximi cordis amplitudinem extenderant: Uterq̃ue autem exextus extrema sui parte, quæ parietibus ventriculi congruebat, membra-

membranosa; intus fibrosa & in centro excavata sanguinisque coagulo referta substantia gaudebat, uterinam aliquam solidioris & carnosæ substantiæ molam apprimere referens. Quivque sinistrum replebat ventriculum adjunctam habebat similis substantiæ caudam ferè semipedalem, aortæ juxta cor cavitati, quam referebat, congruentem, quæ continuato ductu in tenuiorem fibrosum apicem desinebat. Studio brevitatis infinitas alias observationes consulto omittimus, quarum *Vesalius lib. 1. c. 5. de hum. corp. fabric. Beniven. de abdit. morb. & curat. causis c. 35. Schenkii Obs. medic. l. 2. de cord. obs. 2. & 3. Panarolus Patrologism. Pentecost. I. Obs. 48. Smetius miscell. med. l. 10. p. m. 523. Riverrius cent. 1. obs. 82. Diemerbroek. anat. l. 2. p. 402. Bartholinus epist. 2. cent. IV. item ep. 56. cent. II. VVefferus diss. de apopl. Malpighius diss. de polypo cord. Harderus Obs. med. 56. & seqq. Bayle diss. de apopl. c. IV. Lobverus de corde c. 2. Peyerus meth. hist. anat. c. VI. Ephemer. nat. curios. Germ. ann. IV. obs. 93. & Collectores Biblioth. anat. Part. II. p. 125. aliique multi mentionem fecerunt.*

III.

Præter cor, vasa quoque, & non solum majora, sed & minora, & procul à corde remota, corporibus ejusmodi fibrosis non rarò occupari, crebriore experientia pariter compertum est. Huc enim spectat paradoxicum illud aneurisma aorticum, à *Gvilielmo Riva Romæ* observatum, cujus iconem *Ephemerid. Nat. Curios. dec. I. ann. I. Obs. 18.* exhibet: Id quippe rectius ad Polypum refertur, qui ex fibrosis staminibus arteriæ aortæ parti concavæ accretis efformatus, vel ex sinistro cordis sinu cum irruente sanguine illuc protrusus, sensimque adauctus, arteriam ex omni parte in tantum tumorem dilatavit, ut ipsum cor amplitudine superaret. Eodem etiam pertinet, quod laudatus *Severinus l. c.* habet mirabile aneurisma arteriæ celiacæ, quæ

quæ à resultu sanguinis ad superiora, ob impeditum ejus motum à Polypis tribus sibi met incumben-
 tibus, ac ductum arteriæ supra emulgentes obstruentibus, in tantum ampliata fuit, ut compressum pugnum admitteret. Plura ejusmodi concreta in vena cava arteriisque carotidibus observavit *VVeffer. loc. cit.* *Willisius* verò scribit, in vasculorum pneumonicorum angustis eadem frequentius hæerere & turbando sanguinis cursum, dyspnoeam, pleuritidem, peripneumoniam & ruptiones vasorum sputaque cruenta excitare, atque sic in partibus aliis affectus alios sæpenumero producere. Cui consentiens *Malpighius* pleuritides ultra febrem acutam polyposas concretiones esse in pulmonibus optime judicat, idque ex cadaveribus & rejecto sputo extractoq; sanguine patere ait, *loc. cit.* Plura penes utrumque & auctores alios exempla prostant polyporum repertorum in hepate, & similibus aliis & vasibus conglomeratis visceribus, genereque ipso venoso, cujus nodosas dilatationes, quas varices vocant, à stagnantibus ad valvulas, ibique detentis corporibus polyposis, plus minus concretis, frequentius oriri, verosimillimum judicamus. Idem esse fatum vasculorum tubulorum & sinuum, qui inter arterias venasque velut medii interjacent, utriusque naturæ participes, ut in cerebro utroque contingit, præter *Tupium* & *VVefferum l. c.* *Blasius obs. med. 2. & 17.* & *Volberus Coiter. obs. med.* attestantur. Illi enim præter polypos cordis, in eodem cadavere similis substantiæ filamenta alba & crassa, lumbricos mentientia, in sinu meningis crassæ longitudinali ceterisque se observasse scribunt. Et *Cl. Pechlinus* & sinibus mulieris, cephalæa multorum annorum, eaque atrocissima extinctæ, integrum extraxit polypum, figuræ & coloris ratione corallino frutici haud ab similem, ut in *Ephemerid. Germ. Ann. VII. obs. 25.* annotatum reperimus. In vasis verò uteri Polypos hæerere tantos sæpe, ut ipsa adimpleant, & in callo-
 sam

sam quasi substantiam mutantur, expertus est *Regnerus de Graaf*, cui ratio, cur menses pertinaciter nonnunquam subsistant, & per insveras naturæ vias quandoque expurgentur, potissima videtur esse obstructio tubulorum uteri à dictis corporibus, *Tr. de organ. mulier. c. 9* His demum adtendi etiam polypi bronchiorum pulmonalium, quales ab hæmoptoicis frequentius eji-
ci & pro ipsis pulmonum particulis ab imperito medicorum vulgo haberi observamus, sicut *Eduard. Tyson* in juvene Phthisico id annotavit, de quo *Bonetus Med. sept. collat. p. m. 345.* videatur.

IV.

Sed redeamus ad Polypum cordis, cujus structura, quæ hætenus obiter & quoad corticem tantum vidimus, penitus paulo nunc inspicienda est. Ea vero quasi ingenio quodam studioque constructa videri potest. Tota enim coagmentata est ex fibris atque lamellis reticulatis sive membranis, ita se mutuo excipientibus, ut congeriem quandam superpositarum pellicularum ipsumque corpus polypi forment, fibrosis autem propaginibus suis, in fasciculos plures vel pauciores collectis, totidem ramos seu pedes referant. Solentque pelliculæ istæ ita se invicem amplectentes, & fibræ iisdem impactæ, vel intertextæ quadam viscosa materia, nonnunquam quoque intermedio sanguine, aliquanto laxius cohære, vel densâ & ordinata serie alia aliam arctius complecti, & magis solidum compactumque ac carneum corpus componere, rarius autem immutatâ plane substantia in lapideam duritiem concreescere. Uti quidem polypum talem lapideum Parisiis è corde cadaveris virilis resectum esse, in *Diario Parisiensi Medico*, vulgo *Journal de Medicin, ou observations des plus fameux Medecins Chirurgiens & Anatomistes de l'Europe &c.* dicto, mens. 3. notatum legimus. Ut autem re ipsa firmemus, quæ de structura Polypi monita sunt, adducere hic lubet,

lubet sequentem historiam, quam à *Borellio* sibi communicatam *Malpighius l.c.* refert: In aorta, inqviens, prope cor, quæ in tumorem excreverat ad mensuram duorum pugnorum, polypus consimilis magnitudinis repertus est, absque appendicibus tamen & caudis, ejus autem moles membranosis tunicis ad invicem superpositis absque continuitate confurgebat, quæ crassitiè non superabant vulgarem chartam hædinam; super his producebantur filamenta quædam alba, quæ foliorum fibias sive vasa æmulabuntur, quæque omnia ab albidiori trunco dependebant. Tunicarum polypum efformantium color cinereus erat cum rubicundis quibusdam maculis, ita ut tota hæc structura brassicam capitatam æmuleretur. Ex qua structura patere potest productio polypi ex supra positis membranis; qualem etiam videre licuit Dn. Præsidi, cum ante hos novem annos illustrissimus Comes Schvvarszburgicus, ex familiâ Arnstadina, syncope cardiacâ extingveretur: In ejus enim cadavere, præter polypum dextri cordis ventriculi, arteriam pulmonalem obturantem, similem albicantem, suâque cysti conclusam substantiam, pendentem uncias decem, quæ quatuor mediis dorsi vertebri, eâ sinistri lateris parte, quâ œsophagus descendit, exesis & quasi sinuatis suis quatuor prominentiis tuberosis firmiter erat accreta, invenerunt Medici Jenenses celeberrimi deq; nostris studiis optimè meriti, *DD. Wedelius & DD. Faschius*. Ipsos verò polypos una cum jam laudato Excellentiss. *Faschio* cultro examiniqve anatomico subjecit Dn. Præses, isque pariter ex meris pelliculis gelatinosis, sed crassioribus & arctius semet amplectentibus, perinde atque ceparum bulbi, constabant, quarum alia post aliam divulsa cultellum digitosque facile sequebatur. Ceterum de structura polypi illud etiam dignum est notatu, in eodem vasa veluti propria nunquam observari. Ita enim *Diemerbræk l.c.* in hominis

longo asthma detenti dextro cordis ventriculo se observasse scribit corpus quoddam insolitum album, firmum & vere nerveum, quod nulla digitorum frictione frangi potuit, longitudinis parvæ spithamæ, crassitie ferè minimi digiti, membrana peculiari obvolutum, inter quam & ipsum corpus duo vasa sanguine turgida ab uno latere à summo ad imum deferebantur. Idem *Lobberus* testatur, se huiusmodi concretiones usque adeo in carnes mutatas vidisse, ut plurimas venas fibrasque in iis adverterit, quæ in frustula dissecta sanguinem non aliter, quam si pars aliqua corporis incideretur recentem effuderunt. Plura in *Biblioth. anat. l. c.* videri possunt.

V.

Quæcum ita sint, mirari satis non possum, quod *CL. Kerckringius* polypi cordis existentiam in viventibus contra ipsam autopsiam adeo constanter neget, audeatque scribere: Polypos istiusmodi esse putatitios & nihil aliud, præterquam sanguinem refrigeratum & grumosum, qui post mortem demum in tale coagulum abierit, seque in animalibus injecti in venam acidiliquoris ope similia corpora, quotiescunque libuerit, nullo negotio formare posse, *Spicil. anat. obs. 73.* Equidem familiare experimentum est, infusione aquarum chrysulcarum in venam animalis v. g. jugularem, sanguinem in di persos grumos coire, atque ad circulandum, per angustiores præsertim pulmonum meatus, ineptum redditum, catarrhum vulgo sic dictum suffocativum excitare. Verum enim vero hoc vel simili experimento nunquam produxeris polypum, quem *Tulpius* & *Bartholinus* ceterique laudati auctores descripsere, & qualem se nunquam vidisse, ipsum *Kerckringium*, quantumvis invitum, fateri oportet. Nam dispar valde & diversissima utriusque productio est: Polypus illo-

illorum, quemadmodum ex fibrosis albicantibus lamellis, sibi invicem veluti artificio quodam superimpositis, in solidum & carneum, vel nervem corpus, concrevit, propriis sæpè canalibus donatum, & sulcorum ac cavernularum cavitatum cordis vestigia impressa gerens: Ita alter pseudo polypus *Kerckringii* non nisi rude sanguinis coagulum & grumus est, quem sæpius reperias in cadaveribus, etiamsi nullus adsit verus Polypus. Præterea manifestum discrimen inter dictos Polypos ipsa demortuorum corda ostendunt Etenim si infusi acidi liquoris adjumento, si post mortem demum, ablato motu, concretus fuerit sanguis, nunquam tamen non corda animalium naturaliter constituta reperiuntur; quod multo fit aliter in illis, in quibus veri observantur polypi. Illorum namque corda pro magnitudine, quos continent, polyporum, sæpius dura & tensa undique ad tactum deprehenduntur, & non rarò ultra modum ita dilatata, ut dilatari amplius non potuerint. Refert laudatus *Coufin. l. c.* se corda binorum cadaverum à contentis polypis in tantam molem extensa videri, ut bovini cordis maximi amplitudinem superarent, & valide prementi manui nequicquam cederent: Auriculas etiam amplissimas fuisse, & alterutram earum dimidiam humani cordis quantitatem contractumque pugnum æquasse. Idem *Wepferus l. c.* testatur, se invenisse cordis ventriculos & vasa, in quibus hæc corpora contenta erant, tantum non duplo majora fuisse naturalibus. Taceo tumores aorticos à *Borello & Riva* descriptos. Satis enim vel ex his constare potest, non post mortem demum in cadaveribus, sed in hominibus vivis præexistisse polypos, & à levioribus principiis in tantas moles crevisse, simulque ultra modum & naturalem amplitudinem distendisse cordis cavitates. Quamobrem, si ex æquo judicandum est, celari omninò nequit, nimium sibi soli confidere *Kerckringium*, dum quod ipse

non vidit, id in natura rerum nec extitisse, neque existere posse, nimis confidenter pronuntiat, non reputans, quam sit temerarium, propriis unius oculis omnes naturæ operationes erroresque definire. Verum de structura Polypi ea sufficere queunt.

VI.

Est nunc inquisitione dignum, ex quo pacto polypum cordis produci sit probabile, quam rem equeidem, ut ut fatis abstrusam, paucis expediam. Quandoquidem enim certum est, materiam illius sanguinem suppeditare, superest, ut elucescat, quinam ejus ad producendum polypum requiratur status, quæque deinde vis eundem effingat. Utrumque facilius investigabimus, prælibata sanguinis natura. Jam verò constat atque notissimum est, sanguinem, quo nomine intelligimus, quicquid intra canales sanguineos continetur, esse humorem heterogeneum, conflatum ex variis variæ magnitudinis diversæque figuræ & motus corpusculis, plurimis quidem aqueis, hisque permixtis salinis, itemque oleosis, nec non tenuibus atque aereis, & insuper terrestribus variæ formæ, & pluribus fortasse aliis, iis tamen omnibus adeo bene mixtis atque unitis ut temperatam purpureo-gelatinoso-aqueam massam, quæ sanguinis & lymphæ receptis nominibus effertur, componant. In istas enim sensibiles partes non solum sanguis vivus atque circumfluus mechanica partium necessitate in hydraulica corporis machina secedit, sed extravasatus quoque mox sua sponte dispescitur, undecunque fuerit exantlatus. Hic autem probe distinguenda est constitutio sanguinis fluidi, prout jugi cordis pulsu in vasorum canalibus in orbem redit, ab illo, qui motu vitali atque hydraulico privatus est: Nam sanguis, qui extravasa motumque suum constitutus, non solum in dictas heterogeneitates abit, sed & per suarum partium nexum ac coherentiam

rentiam coactus, in fibrosam compagem, qualem *Malpighius* l. c. eleganter describit, solidescit; Is, inquam, debito gaudens fluore, suisque in venis oberrans, fibras nullas habet, sed globulis turgidus innumeris & inquietis, minutissima quævis vasorum sangviferorum capillitia tubulosque partium expedite trajicit, quamdiu corporis machinam animat. Quod si temere credere nolis, sed ipsis oculis intueri aries, microscopio perluastra vel unicam sangvinis guttulam, recens è vasis emissam & vitreis exceptam tubulis; Videbis namque jucundo spectaculo massam è minutis coagmentatam globulis, quos sursum deorsum, horsum illorsum, motus & calor versant, donec cessante motu mutataque figura, mutua suarum partium implicatione subsideant & congelascant.

VII.

In hoc globoso particularum contextu nativum sangvinis habitum & dispositionem consistere, vero videtur maxime consentaneum, quoniam ista figura ad perennandum ejus motum, à quo vita pendet, omnium est aptissima. Oritur ea ex mixtura aquæ & gelatinæ, quæ potissimam massæ sangvineæ molem componunt, & hujus assiduo perenni que motu, quo in minutias satis exiles divisæ agitataeque dictæ partes, quia ab indolis, motus, molecularumque varietatem, misceri commode nequeunt, sed simplici tantummodo contactu, nec nisi paucis se faciebus contingunt, talem suarum superficierum dispositionem figuramque assumunt. Motus autem atque divisio minimorum præcipue à respiratione & cordis vigore dependet. Eum namque in finem continuo aerem recipimus, & longo ab ambitu corporis itinere jam fere effocti sangvinis massa, intermedia dextra cordis auricula ventriculoque dextro, perpetuo ad pulmones redit, ut dum per tot innumera-
rabiles arteriæ pnevmonicæ angustias, in venæ capillares ra-

mostrans, in globulos exilissimos comminatur, hisque in-
 termixtus, qui per pulmonum vesiculas colatur subtilis aer,
 utpote in perpetuo suarum particularum motu versans, eun-
 dem singulis impertiat, & ita totam intus agitando humorum
 molem, coepta nunc jam inde à primo conceptionis momento,
 vitalem sanguinis turgescientiam perpetuet; ut adeò frustra
 laborent, qui alium sic dictum spiritum vitalem somniant, aut
 sanguinis spiritu ascensionem, quia arteriosus venosum antecellit,
 ab accensione ejus in corde & hujus decantata flammula, ficti-
 tioque fermento, vel calore, aut causa alia derivare volunt.
 Hoc igitur novo particularum suarum situ, figurâ motuque
 sanguis in pulmonibus animatus, in patentiorem venam pul-
 monalem confluit, motumque suum continuat, nisi tanto vali-
 diore, quanto vegetiore iterato cordis pulsu, mediante sinistra
 ejus auricula ventriculoque sinistro, de novo compressus agita-
 tusque in aortam eliditur, & intra vasorum valide resistenti-
 um tubos coercitus per totum genus arteriosum venosumque
 rotatur. Neque enim motio illa minimorum diu permaneret,
 nisi universa massa continenter fluminis instar moveretur, sed
 neque hic fluxus jugis esset atque continuus, si globuli sangui-
 nis non intestino & irrequieto quodam motu agerentur. U-
 troque autem hoc indefinente varioque motu agitato sangui-
 nem, in plures exiliores globulos divelli, hosque exactius
 laevigari, & pluries facto per corpus circuitu depositis secretis-
 que ramentis falso-sulphureis, totam eorum massam defæca-
 tissimam reddi, facile intelligimus. Huc enim omnis viscerum
 & vasorum structura tendit, ut sanguis, dum arctos partium
 meatus perpetuo perluit, in iis, tanquam cribris ac secerniculis,
 percoletur, & per eorum poros, proportionis organicæ legi-
 bus accommodatas ipsis abrasas heterogeneas particulas, vel
 vapores tenues, vel sub specie crassioris substantiæ, dimittat;

Ipse

Ipsè verò sangvis globulis purioribus in patentiores venarum tubulos regeratur, ut in pristinum suum revolvatur orbem.

II.

Eodem artificio naturæ chylus per vias lacteas ad cor corrivans in sangvinem abit, sed non alio, nisi medio sanguine ejusque motu. In quo nobiscum facile consentiet, qui non ignorat, chylum & sanguinem hoc potissimum discrimen interesse, quod ille purpurâ nondum indutus, suâ tamen naturâ pronus paratusque sit, qui sanguini per minima confusus purpurascit. Componitur enim chylus, ut microscopiorum ope observamus, pariter ex globulis diaphanis, sed magnitudine plurimum inter se differentibus, & in liqore crystallino ita comminutis collectisque, ut suis bullulis & minimis specularibus superficièculis radios lucis, quos recipiunt, undique omnes pene reflectant, eorumque unitâ vi niveo candore oculos perstringant; Quemadmodum videmus, solutiones resinosas à spiritu vini aquæ limpide instillatas, in globulos candidos abire, lacteumque liquorem reddere, aut olea destillata confusa cum aquis & agitata, sicque in numerosissimorum globulorum congeriem redacta, ob eandem suæ superficiè dispositionem eodem colore refulgere. Unde chylo nihil ad mutationem deesse videtur, præterquam vividior motus, quo resolutæ pingviores ejus moleculæ, agitatiqve globuli omnes, propter varium in se mutuo impulsu, & citationem circa proprium axem rotationem, ætherem non directe, sed cum motu isto, & gyratione suorum globulorum continuata ad oculos reverberent & purpuræ vultum induant. Neque enim aliter chylum sanguini assimilari existimo, quam ubi hujus indefinente motu intestino, plurimaque circulatione & continuâ cribratione, omnes illius superficièrum partes ita atteruntur & corrotundantur, usque in similis plane motus figuræque

figuræque globulos facessant, ex quibus sanguinem vitalem componi, supra jam dictum est. Ex his vero, ut obiter heic loci id adnectamus, patere potest, multo jam aliter, quam quidem antiquitati visum fuit, de hæmatosi judicandum esse, quam quippe natura adeò non intendit, quin magis de lymphæ proventu sit sollicita. Istud enim jam notius est, quam ut probatione egeat, partem chyli maximam in lympham animaleam converti, & potissimam sanguinis molem constituere, minimam verò longiore motu & digestionem resolutam exaltatamque, tincturam rubicundam acquirere, ac motus calorisque vividioris necessarium esse consequens. Ipsum calorem vitalem ab eodem sanguinis motu dependere, non difficulter sibi persuadebit, quicumque considerat, à particularum ætherearum motu in sanguine, quia in objectum opacum incidentes, ob turbatum in illo partium ordinem, motum suum propagare nequeunt, sed resilientes celerrima in omnem dimensionem agitatione cum globulis sanguineis moventur, non quidem lucem & flammam, sed calorem produci, neque alio nos calido innato vel influente gaudere posse.

IX.

Quemadmodum vero sanguis isto suorum globulorum motu non solum singulorum libertatem, diversorumque congruam societatem tuetur atque conservat, sed & universam corporis machinam blando calore perfundit & animat; Sic ubi à motu hoc suo declinat, pristinam suarum particularum sortem atque figuram facillime mutat, & variis modis corpus lædit. Sunt enim gelatinosæ ejus sphaerulæ ad id maxime proclives & pronæ, ut nisi perpetuo vividoque satis motu agitentur, in fila ramosa abeant & solidescant. Cujus rei non obscurum nobis documentum præbet nutritio corporis, cuius quippe solidum omne filis hujusmodi, ex lymphæ fluida productis,
con.

concrevit atque augetur: Quatenus sanguis circumfluus, qui i
jugi cordis pulsu circumactus, per arterias tubulosque partium
in venas remeat, subactas magis gelatinosas partes in interstitia
tubulorum propellit, quæ interclusa illis angustis motione in-
molles fibras protinus elongantur, suoque contactu immedia-
to superficiebus illorum agglutinatae, sensim singulis partibus
in incrementum cedunt; dum interim aquæ, aliæque mobili-
ores, motu illo, quem acceperunt à sanguine, continuato, par-
tim in orificia vasorum lymphaticorum, quæ ex interstitiis
partium pullulant, impelluntur, partim verò per insensibilem
transpirationem in auras effluunt & dissipantur. Idem clarius
monstrat impetus novæ & fofolescentis carnis, quæ ex fonticulis
atque vulneribus fibris minimis pullulascens, mox ita
sæpe luxuriat, ut nisi impediatur, paucarum dierum intervallo
in ingentem molem excrescat. Fibræ verò illæ ortum aliunde
habere nequeunt, quam ex dictis gelatinosis sanguinis particu-
lis, quæ extra vasa protrusæ & juxta se invicem quiescentes, de-
fluidis solidæ redduntur, & sibi invicem per ramulos suos im-
plicitæ, in fibrosam & carneam, vel sui generis aliam materiam
concrescunt; pari fere modo, atque sanguis, qui ex recenti
vulnere profiliens & per linteam colatus, omnia etiam minu-
tissima foraminula, nullis in linteis resistentibus fibris, perme-
at, amisso motu suo, in candidas fibras maximam partem fa-
cescit, & iis varie inter se commixtis, retis in modum implicari,
inque substantiam carni similem concrescere observatur, adeo
ut aqua fervente exceptus, ad consistentiam lapideam usque
indurari possit. Idem etiam lymphæ accidit in corpore, sicubi
extravasetur; In utero nempe concretionem polyposam, mul-
tisque in corporis partibus aliis, substantias alias, glandulosas,
adiposas, membranosas, carneas vel osseas etiam efficit, quales
frequenter ab Anatomicis reperiuntur.

X.

Hujusmodi igitur ramosæ particulæ, ipsam intra sangvinis massam productæ, fluori ejus perquam inimicæ sunt, primaque præbent stamina, quorum facili cohæsiōe implexuque cordis & vasorum polypi generantur. Nam oberrare per vasa, nequeunt, quin propter motus sui tarditatem, & figuram ad conjunctionem maxime aptam, sibi invicem obviam factæ, hic illic hæreant, & recessibus vasorum impactæ, ibidemque fixæ, eosdem obstruant, aut in vasis majoribus à centro versus superficiem sanguinis propulsæ, illorum parietibus affigantur, quibus subinde adhærescentes aliæ atque aliæ, sensim in confertissimas fibras extenduntur, rivi que sanguinei cursum variis modis inhibent pervertuntque. Intra cor ipsum etiam facillimè subsistunt, nec minori negotio in eodem producantur. Sicubi enim contigerit, ut iste musculus vibrationes suas non satis vegete & robuste peragat, aut aliis inordinatis motibus trepidet. fieri omninò potest, ut sanguis, qui iterata cordis auricularum & ventriculorum systole conquassari, & in plures minores globulos comminui, validaque satis vi in aortam expelli debebat, minus debite agitato & aliquatenus stagnans, glutinosas quasdam, easque instrenuas, concretioresque particulas deponat, quæ vel columnis carneis valvularumque cordis cuspidibus implicitæ, vel ipsis interioribus parietibus cavitatum ejus accrescentes, aut sola inibi quiete remorantes, continuo & successivo complurium novarum attacku pariter & agglutinatione, lapsu temporis, incrementum sumunt, & cordis sanguinisque præterlabentis impetu ac pressione ita densantur, ut in duriorum ac sensim expansarum fibrarum fasciculos abeant, externis undique partibus in lamellas reticulatas five membranas coactis; siquidem membranæ nihil aliud esse videntur, quam ex fibris, five ductu simplici, five multiplici,

in

in naturam retis implicita substantia, & fluidi solidique ambientis motu in planum extensa, lævigataque. Successivis igitur incrementis nova fibrarum plana præexistenti lamellæ, eo, quem diximus, modo superinducuntur, & sæpius continuato extremorum ductu per patentia cordis vasa, magnam in molem crescunt, & propriis veluti canalibus donantur, prout nimirum sanguis, inter concretionem fibrarum, per harum interstitia varias sibi vias atque meatus paravit. Hic amplius nobis campus pateret excurrendi in generationem calculorum, quorum molesto satis proventu omnes propemodum corporis nostri partes gaudent, ipso etiam corde non exempto; sicut eorum pondus præter alios expertus est Comes quidam de Balcarras, qui cum totâ æstate præcedente febris quotidianæ impetum sustinuisset, tandem suffocatus repente obiit: In cujus dissecto cadavere magnus calculus, duarum prorsus unciarum ponderis, ejusdemque cum corde figuræ, ventriculos ipsius ambos undiquaque occupans, intus repertus est, referente *Th. Burnet. Thes. lib. 3. p. 23.* Quemadmodum enim fibræ molliores facile in corpus polyposum concrescunt; ita ramenta rigidiora falso terrea in calculos coeunt & lapidescunt: Sive humores ejusmodi lapidescentes tuborum, quibus deferuntur, lateribus terræ salisque sensim aliquid affigant, eademque ita nonnunquam incrustent, ut totam interiorem vasorum capacitatem obtegant, sive ramenta sua in cavitate cordis, vesicæ, renum, aut quavis alia deponant, & hæc congesta magis magisque simili materia, novoque pabulo, primo sub parvis quibusdam micis, dein majoribus frustis crustisque concrecant, donec tandem nullo intercedente glutine, præter immediatum illum minimorum cum quiete contactum calculus fiant, ex multis veluti lamellis coagmentatus. Hoc modo ipse bezoar in capris indicis multis corticibus seriatim,

coagmentatis generatur. Nec aliter ferè cum margaritarum generatione comparatum est. Eæ enim pariter ex variis tunicis componuntur, ex filorum tenuium sibi mutuo oppositorum, tam ordinatâ serie formatis, ut emergens inde superficiei politura & argenteus perlarum splendor oculos delectet, quamvis ista fila ex humore viscoso, quem conchæ certo tempore pro testæ fabrica eructant, ducta sint. Similibus enim filis ipsæ concharum testæ contexuntur, hoc saltem discrimine, quod illa in eodem quasi plano sita, perlarum verò cortices formantia fila per superficiem sphaericam magis disposita sint. Dum enim dicta fila, quæ ab animali morbofo eructari & expelli commodè nequeunt, ipso in corpore hærent, & obstructis in superficie animalis pororum ostiis, ipsos intra poros conglobantur, rudimentum atque initium margaritæ ponunt, quod superinductis novis filis, cute subinde nova augetur, atque sic successive in unionem abit. Cujus rei evidens exemplum inter alias margaritas, jussu Magni Etruriæ Ducis diffractas, una præbuit *Nicol. Stenonis*, quæ exterius candida, interius corpus nigrum includebat simile grano piperis, in quo filorum, altera extremitate centrum respicientium situs evidentissimus erat, ordinesque, five sphaeræ eorundem filorum exacte dignosci poterant. Sed de his vid. laudatus *Stenonis Tr. de solido intra solidum* & *Boetius de Boot Gemm. & lapid. Histor. lib. 2. cap. 32.* Quæ quidem adducere hic libuit, ut polyporum ex fibrosis tunicis generatio evidentius constaret. Quod si enim fluidum istiusmodi lapidescens una cum fibris polyposis concre scat, mirandum non est, quod in lapideam duritiem aliquando convertantur, cum alioquin vel sola arctiore unione majorem soliditatem acquirere possint, veluti de margaritis dictum est, atque ex osteogenia constat, in embryone universam ossium compagem ex fluido & in fluido, primo in fibrosam ac membranaceam vasculosam-

que

que, deinde tendinosam, tum cartilagineam, & tandem ab hac in osseam soliditatem mutari.

XI.

His ita constitutis, nunc planiore via progredi licebit ad causas productrices polypi, ad quas pertinere, satis jam clarum est, quicquid sanguinis cordisque motum, quo ille à facili alias suarum partium cohæsione vindicatur, minuere & labefactare potest. Sed nimis longum foret, & præter instituti jam nostri rationem, omnes illas causas, quarum omnino multæ sunt variæq; stylo effusiore deducere, quare hic potiores quasdam delibasse tantum sufficiet. Sicut verò cordis & sanguinis, id perlabentis, motus ita sunt concatenati, ut alter sine altero fieri lædique nequeat; ita uterque proprio ipsius sanguinis vitio frequentius minuitur: Quando nimirum iste, vel ob permixtas lentas & minus mobiles particulas, quæ neque intus agentis aeris vitalis energia dividi & domari, neque inter circulandum, subigi ac separari à reliqua massa possunt, vel propter diathesin acidam, sale hoc ultra quam ferre possit natura sanguinis, adaucto, aut quovis modo fluorem passo evectoque, vel propter varia miasmata peregrina, ad secessum & grumescentiam cohæsionemque pronus, & gravior, minusque ad motum aptus fit. Ita enim constitutus sanguis, non solum cordi plurimum molestiæ atque laboris, quo circumpellatur, creat, sed & pauciores & tardioris motus spiritus ad cerebrum genusque nervosum transmittit, quorum influxu non satis vigorati cordis muscoli, magis magisque elangvent; non secus atque à sanguinis & spirituum defectu, post crebriores venæ sectiones, hæmorrhagias magnas, & longiorem invaletudinem, aut causas alias, similem cordis langvorem induci observamus. Quibus in casibus verisimile est, quia sanguis lento fluxu circulatur, & diutius, quam par est, in cordis ventriculis remoratur, nec o-

mnis semper ex iisdem exprimitur, quod corde robusto & sano existente alias exacte fiet, à restitantes ramosis quibusdam & implicitis viscidisque particulis cordis cavitates illaqueari & irretiri facile posse. Atque hæc polyporum cordis origo in tabidis, hecticis, scorbuticis, aliisque gravioribus & chronicis similibus morbis afflictis, demonstrantibus id observationibus Anatomicorum, qui in hominibus, dictis affectibus sublatis, concreta istiusmodi in cordis sinibus invenerunt. Ita enim *Lobverus loc. cit.* scribit, se in pluribus huiusmodi defunctis, & longa ægitudine attritis, præsertim si sub isto langvore in lecto diu decubuerint, id reperiisse. *Idem* in quodam tabe extincto, & paulo ante obitum lipothymiaæ frequenter obnoxio observavit, dextri ventriculi ostium usque adeò à tali carnea concretionem obturatum, eamque tam arcte inter fibras tricuspidales impactum fuisse, ut pennæ anserinæ aditus in ventriculum pro influxu vix restaret; Quin & sinister ventriculus parifere modo obturatus fuit, ut ægre ostium cordis recludi potuerit. Quam materiam in Phthisicis quoque inveniri, *Bartholinus l.c. ep. 4.* testatur. Vid. etiam *Needham de format. fæt. c. 2.* & *Malpighius l.c.* Ex eodem fonte omnes diluvii undæ non raro emanant in hydropicis, in quibus hepar atque lienem, vasaque lymphica sæpius accusari audias, tametsi omni culpa vacent, eaque cordis potius sit. In genere quidem causa hydro-pis in motu lymphæ retrogrado per venas, tam sangviferas, quam lymphicas, impedito ac tardiore, hinc ejusdem extravasatione effusioneque in cavitates corporis consistere videtur. Id enim experimenta *Lobveriana* satis evidenter evincunt, quando ligata in cane vena cava supra diaphragma, vel filo constrictis jugularibus, & ita inhibita sangvinis per dicta vasa reductione, hydropem artificialem nunquam non producere licet. Quemadmodum vero sangvinis iste & lymphæ per ve-

nas reditus non una causa retardari & impediri potest; ita id cordis vitio fieri censendum est, cum illud validâ fatis vi sanguinem per omnes partium compages, intimosqve recessus, & quosvis minutissimos ductus, traducere atqve rotare nequit, verum languidiore eundem pulsu impellit. Ita enim ex arteriis in venas reducendus sanguis, diuturniorem in partibus moram necens, serosior portionem facile secedere & extravasari permittit, quæ factâ sensim congestione elevando viscerum & aliarum partium membranas, ut plurimum vesiculas aqvosas, quas hydatides appellant, primum excitat, hasqve tandem rumpendo, exundans hydropem producit. Ex quo nunc ratio elucet, cur Polypo cordis frequentius tumores pedum œdematosi atqve hydropes succedant: Sicut egregium exemplum ascitis, hoc cordis vitio geniti, apud *Peyerum* legimus *method. hist. anat. med. c. 6.* Unde *Bauhinus* apud *G. Horstium oper. suor. Tom. I. p. 141.* bene monet: Si dabitur, inqviens, sectio hydro-pici vel phthifici, diligenter cordis ventriculos inspicias, aliquoties enim excrescentiam ramosam reperi per vasa in pulmones delatam. Idem observare licuit *Wepfero*, qui feminam, ascite & anasarca diu ægotantem, tandemqve fatis concedentem, aperuit invenitqve, cordis sinistrum ventriculum & aortam à contentis polypis in insignem magnitudinem extensos, *Dissert. de apopl. p. 200.* Notabilis etiam utriusque cordis sinus polypus, unicas 6. fere pendens, quem in homine marcore, & succedente hydrope consumto, quique eodem die, quo subito exspiravit, per urbem stipem quæsierat, annotavit *Joh. Horn. dissert. de Tab.* Plura exempla tempori & chartæ parcens lubens præmitto.

XII.

Similiter cordis depravati & convulsivi motus, five vehementiores sint in dicta sic palpitatione, aut in vibrationum
fre-

frequentia consistant, & tremoris nomine veniant, polypi cordis causæ sæpe numero fiunt. Quo etiam spectat gravior cordis spasmus, quo istud adeo arcte & rigide interdum stringitur, ut diu à diastole vacet, & de angustia anxietateque cordis ægri plurimum conqverantur; uti conspicuum est in iis, qui affectibus hypochondriacis & hystericis ac epilepsia detinentur. Isti vero convulsivi cordis motus varias agnoscunt causas, & præcipue spirituum impetum, aut defectum, aliosque inordinatos motus, præter quos causæ omnes reliquæ vel in sanguine, vel ipso in corde appensisque vasis, aut pericardioquearendæ sunt. Nam de aqua pericardii, sive ex auriculis cordis, mediante earum systole, eadem stillet, sive ex thymo aut aliunde, depluat, nobis quidem nullum est dubium, quin quemadmodum ea naturaliter se habens, ad motum cordis facilitandum plurimum facit; ita defectu sui, aut abundantia, vel qualitate præternaturali, acri vel viscida, cordis motum minuere, opprimere & modo alio lædere possit. Nota enim ex *Louvero* atque *Ballonio* sunt exempla diuturnæ palpitationis atque anxietatis cordis, ob aquæ istius defectum & inde natam pericardii cum corde arctam concretionem. Et similem pericardii cum corde coalitum, una cum polypis duobus, observavit *Peyerus loc. cit.* Nec desunt exempla ejusdem molestæ & diuturnæ palpitationis ab abundantia istius aquæ sive hydrocardia productæ, quemadmodum plura eorum communicant *Amatus Lusitanus cent. 3. curat. 43. Carol. Piso de colluvie seros. p. 168. & Crato*, cui hydrocardiam talem notare licuit in Imperatore Maximiliano, qui per 21. annos palpitatione cordis laboravit.

XIII.

Inter causas externas & magis evidentes merito aerem nominamus, cui jam olim tantum ab *Hippocrate* tributum est, ut

ut mortali' us vitæ, morborum autem ægrotis auctorem esse pronunciaverit *l. 2. de morb. sacr.* Neque id immerito hic facimus, quoniam aer sanguinis cordisque motum admodum immutare, & polyporum productioni occasionem maximam præbere potest: Sive is qualitatum immoderatione, vel anomaliis & mutationibus subitaneis delinquens, aut morbidis fordibus inquinatior, vel inconvenienti denique motu in corpus se ingerat. Præcipue vero hic incusandus aer frigidior & aquiloni' incaute admissus, qui motum sanguinis per pulmones aliasque corporis partes remorando, sicut syncopen hæmoptysin, pleuritidem & peripneumoniam aliosque gravissimos morbos sæpius producit, sic ad ipsum istud cordis coagulum facile disponere potest. Sunt enim pleuritides & peripneumoniæ ultra febrem acutam, non nisi polyposæ concretiones in pulmonibus, ut argute *Malpighius l. c.* statuit Ita etiam *Neretius Neretius* referente *Schenkio obs. med. l. 2. de corde p. m. 274.* in mulieris, quam peripneumonia sustulerat, dextro cordis ventriculo enatam observavit radicem carnosam & albidam, quæ prodiens è corde, & venam cavam subiens, ad os usque sacrum propagabatur. Eadem quoque carnea substantia ex sinistro ventriculo prodibat; quod ipsum in 4. aliis cadaveribus pneumonicis idem subinde observavit. Similiter hæmoptysin à polypis non raro excitari, cadaverum istorum anatomicæ satis manifeste declarat, in quorum pulmonibus, tum corde ipso, polypi frequentius reperti sunt; ut taceam polyposos eadem non raro interire, vid. *Ephem. Germ.* Unde accidere solet, ut qui vel ex improvviso, vel diutius, frigidiores spiritum ducunt, è vestigio in difficillimum quandoque suspirium incidunt, hosque hæmoptysis, aut pleuritis, vel palpitatio, aut ipse Polypus cordis è medio tollat, quod à cautioribus Practicis sæpius observari nulli dubitamus. Idem potus gelidi, cor-

pore prius bene ex calefacto præsertim assumti, frequentior effectus est. Neque tacenda hic inconueniens victus ratio, ex qua sangvinis ista cordisque infelicia germina haut raro pululant. Quo nomine accusanda sunt alimenta nimis compacta, dura acidaque, & quæcunque demum lymphæ digestricis vim eludentia, non volubilibus atque subtilibus particulis prægnantem chylum præbent, sed in viscidam & ramosam massam abeunt, particulis acutis & scindentibus, globosum sangvinis contextum solventibus, aut terreis, minusque ad motum aptis, sæpissime refertam, quæ meatibus chyli incongrua, aut ibidem hæret, & ramorum suorum implicatione ita nonnunquam crassescit & accumulatur, ut prorsus obstruens intestina quasi infarciat, fiatque latentium & difficilium morborum causa; vel ad sanguinem delata motui ejus vitali reluctatur, & ita crassum, lentum fibrosumque sanguinem profert, qui non nisi ægre per vasorum angustias movetur, & sua mora tum in partibus aliis, tum ipso in corde facile in grumulos & polypos concrescit. Quæ omnia facilius quidem eveniunt in iis, qui otio perpetuo torpent, ac vitæ sedentariæ studiisque plus debito indulgent; Quibus utpote modis excrementorum rejectio sistitur, & spiritus absumentur, humorumque omnium motus retardantur. Sed nihil fere efficacius sanguinis cordisque motum turbare potest, quam graviores animi affectus, non quod ea primaria præcipuaque illorum sedes sit, sed quia spiritu istæ commotiones, sensuum & cerebri ministerio excitatæ nerveorum plexuum cardiacorum interventu protinus in pectus redundant, & cor ejusque vasa, & appensas partes reliquas ita afficiunt, ut cordis sangvinisque motus, una cum respiratione modo promoveantur, modo impediantr, prout passio quæque exegerit. Plurimum verò ad polypi productionem conferunt tristitia, moerorque & metus, quibus videlicet pathematis spiritus

tus sensum ita atteruntur & absumuntur, ut diu salvi superesse, & fluidi solidique motum in corpore moderari debite amplius nequeant, unde cordis vigor langvet, sanguinisque motus minuitur, & lymphæ gelatinosæ stagnatio atque concretio facile inducitur. Quod verò dictis affectibus sensum fieri solet, illud à terrore, tanquam passione vehementissima, frequentius & citius induci certum est. Nam illo mens à mali subito ingruentis magnitudine ita percellitur, ut spiritus vel in momento omnes intra seipsum cogantur, vel in fugam conjiciantur dissipenturque. Unde iis destituta cordis machina in opere suo cessat, animique deliquia parit, vel motibus inordinatis tremit, & hoc utroque modo lymphæ stas in concretionemque non difficulter admittit. Cujus rei exemplum nobis præbet Dn. de *Becheran* apud *Riverium Cent. 4. Obs. 21.* qui insigni aliquo correptus terrore, illico in palpitationem cordis incidit, quam summa spirandi difficultas cum sputo cruento secuta est, donec quartâ ab invasione morbi septimanâ suffocatione interiret: Aperto cadavere inventus fuit cordis ventriculus uterque sanguine concreto repletus atque distensus, tum etiam pulmo sanguine multo refertus visus est. In sinistro autem cordis ventriculo inventæ sunt carunculæ rotundæ, quarum major ad avellanæ magnitudinem accedebat, & arteriæ aortæ ostium præcludebat.

XIV.

Et hæc quidem de causis polypi cordis dicta sufficiant. Nunc ad signa properamus: Ea verò tanto magis observanda sunt, quo minus hæctenus à quoquam, si unum fortè excipias supra laudatum *Joh. Cousin l.c.* sufficienter tradita sunt. Unde evenire videas, ut cordis antris se occulens polypus, numeroso symptomate perspicientibus etiam illudat, & ubi per diu satis suas sub tyranni atque tortoris persona tragoedias movit, homicidam demum se prodat, aut aliquando vivos etiam viden-

tesq̃ve, & quos alias satis bene constitutos judicasses, repente
 extingvat, stupentibus plerumq; medicis, ac nescientibus quī-
 dem tam subitæ mortis causam. Tali inopinata morte, ut alia
 exempla taceam, ante hos decem annos obiit Serenissimus
 Brunsvicensium ac Luneburgensium Dux, Jo. Fridericus &c. ut
 ex historia satis luculenter patet, quàm Medici Augustani, facta
 cadaveris resectione, observarunt & sequentibus descripse-
 runt verbis: Ex accurata Sereniss. ac Celsiss. Principis &c. heri in
 in præsentia nostra, ut & Nobiliss. Dn. *Conerdingii*, Medici Auli-
 ci, atq̃ve Dn. Kahm, solertem commodante manum Dn. de la
 Rosa, Chirurgi Aulico, facta cadaveris sectione abunde patuit,
 nullam in beatissimo Principe malignitatem mortis imagina-
 tæ fuisse causam, cujus adeò neq̃ve ante beatam analysin, nec
 in subsecuta diligenti investigatione corporis, ullum apparuit
 signum, cum potius tam repentini obitus veram occasionem
 in ipso viscere nobilissimo, corde deprehenderimus, in cujus
 nempe sinistro ventriculo carnosum quoddam corpus, spi-
 thamam longè superans magnitudine, invenimus, quod Poly-
 pum cordis vocare solent, qualem non minus dexter cordis
 thalamus, sed intus albidiorē & quasi adiposum, una cum
 sanguine congruato exhibuit. Uterq̃ve compactiore sua sub-
 stantia, non momentaneam, sed diuturnam sui generationem,
 innuens, quem nos Medici expansis suis radicibus carnosus in
 corde fibris inhæsisse, sensimq̃ve dein se ab iisdem extricasse,
 ac tandem validiore cordis & sanguinis effervescentis motu,
 plane in dextro ventriculo liberatum, ad principium arteriæ
 pulmonaris sive venæ arteriosæ protusum, illud obstruxisse,
 atq̃ve sic sanguinis motum omnimodè impedivisse, spiritusq̃ve
 vitales, & simul vitam ipsam, suffocasse, judicamus, à quâ suf-
 focatione colorem quoq̃ve luridum, quem pulmones præ se
 ferebant, contraxisse, verisimile videtur, reliquis visceribus
 satis in laudabili statu constitutis.

X V.

Enim verò tamen si hujus morbi femina & secreto fiunt, & ita clanculum aliquando adoleſcunt, ut expertiſſimos etiam Medicos, quanto magis autem illos, qui pallio medico tantummodo ſunt larvati, fugiant & fallant, ei tamen cum morbis aliis idem commune evenit, quod naſcentibus herbis, quæ vix à peritiſſimo rei herbariæ agnoſcuntur orientes, florentes verò adultæque facilius cognoscuntur. Ea propter ubi cum cauſis prægreſſis, & diſpoſitione corporis cachectica, cordis errores conveniunt, & ſanguinis fluorem non integre ſibi conſtare, ſed ejus partes ad co hæſionem proclives eſſe, non ſpernenda indicia ſerunt, non equidem inæmerito polypi cordis prima cunabula, vel latentem ſaltem ad eundem diſpoſitionem metuimus, ſatisque tempeſtiva hujus correctione illi prævenire ſtudemus, quoniam facti jam atque formati polypi cordis cura fruſtraneo labore ſuſcipitur. Veruntamen hæ tantum de diſpoſitione ad polypum cordis conjecturæ ſunt. Augentur verò metus atque ſuſpicio, ſi ea jam ſymptomata apparere incipiunt, quæ ſolitus alias & liberum ſanguinis motum per cordis ventriculos atque pulmoneſ impeditum arguunt, quandoquidem illa omnia ab hac unica cauſa dependent. Unde cum calculo alioque quovis corpore, cordis ventriculos oppilante, communia multa habet polypus, ut vix ſatis accuratè dignoſci atque diſtingvi à ſe invicem poſſint. Iſta igitur, ut eo clariuſ appareant, videamus, quænam ſymptomata ab extraneo quodam corpore intra cordis cavitates contento, oriri queant. Eorum verò tria præcipue ſunt, cordis nimirum palpitatio conſtans, aut ſaltem frequentior, & levi de cauſa recurrens, ut & dyſpnœa, pulſusque exilis, frequens & inæqualis, quibus anxietates cordis atque lipothymia ſubinde junguntur. Etenim quia contenta iſtiusmodi præternaturalia cordis conſtrictioni, quæ ejus fibræ cum

ob membranæ admodum deniæ resistantiam, extrinsecus intumescere nequeunt, intus crassiores fiunt, & ita ventriculorum cava opplendo, contentum in iis sanguinem, veluti emboli impulsu, in arterias expellunt, perpetuò renituntur, fieri aliter nequit, quin cor in motu hoc suo impeditum, & ad novas contractiones intempestive sollicitatum, solito frequentiores motus repetat, ad quas non mirum est anxietates cordis, nec non animi deliquia sequi, fatigato irritis vibrationibus corde, & subsistentibus in hydraulicis ejusdem concamerationibus grumulis sanguinis, circulationem ejus motumque liberiores tantisper interrompentibus. Ab eadem causa deducenda est etiam pulsus exilitas, quæ à principio minor, postmodum major & tandem maxima fieri solet, pro majore, minore, vel minima impulsi sanguinis in aortam copia ob minorem, majorem, vel maximam, sensim effectam contenti corporis in sinistro cordis ventriculo molem. Siquidem verum est, quod cum Harvejo ponimus, pulsum esse arteriarum, ab illiso per systolen finistri cordis ventriculi in aortam sanguine, vibrationem, à copiosiore quidem majorem, à pauciore minorem, à paucissimo autem minimam. Neque aliæ porro quærendæ sunt pulsus frequentię & exilitatis causæ: Frequentia quippe fit propter breviores, & exinde frequentius repetendas cordis systolas atque diastolas; inæqualitas autem propter inæqualem sanguinis per cor in aortam translationem, ob varium corporis extranei in ventriculo cordis alterutro vel utroque motum, ingressuro vel egressuro sanguini variè obsistentem, unde inæquales arteriarum diastolæ ab inæquali sanguinis in aortam intrusione.

XVI.

Multò autem probabiliorem reddit Polypi in corde, & præcipue sinistro ejus ventriculo, existentiam conjuncta cum dictis accidentibus dyspnœa, à principio quidem levior, sed
indies

indies sensum ingravescens. Etenim quoniam dicti ventriculi cavitatem suâ mole quoquo modo replens polypus, debitam sanguinis per cor traducendi libertatem imminuit, rivum illius oportet retardari, eumque plurimum per moram in pulmonum vasibus cumulari, pulmones vero copiosiore sanguine repletos nimium gravari, eorumque vesiculas atque bronchia comprimi, & etiam coarctari, & ita libero ad ea ingressu aerem interdici, fierique spirandi difficultatem, minorem vel majorem, pro minore vel majore cordis obstructione, sicque sanguinis in pulmone coacervati copia: Cui quidem cordis anxietatem atque oppressionem jungi, mirandum non est, ægro præ difficultate anhelitus tanquam suffocationi proximo pene commoriente. Quemadmodum omnes illos, in quorum cadaveribus hujusmodi concreta observavit (observavit autem plura) catarrho sic dicto suffocativo, vel syncope cardiaca, extinctos esse, *D. Kirstenius* annotavit, monente *Segero* apud *Bartholinum* c. 11. p. 86. Cui consentanea sunt, quæ *Joh. Riolanus fil.* *Anthropol.* l. 3. c. 12. notat, se intra ventriculum cordis dextrum, ad orificium venæ cavæ, in quibusdam repentina inopinataque morte suffocatis deprehendisse frustula carnea, pugni magnitudine invicem conglobata, & nuper adhuc in Episcopo Mal-leacensi id observatum esse.

XVII.

Demum vero cum enumeratis signis illud etiam accedit, ut pulsus arteriarum jam tum exilior factus inter tusiendum vehementior semper deprehendatur, cessante autem tusi, ad solitam exilitatem redeat, tum quidem tutius longe de-
poly-

polypo cordis finistrum ventriculum occupante & certius aliquid licebit pronunciare. Nam quia micatio arteriarum inter tusiendum solito fortior, vigore cordis fieri nequit, ergo visus eandem fieri censendum est; Quatenus pulmo, aortam in exitu ejus à corde circumstans, facta sui per tusim subsidencia atque compressione aortam juxta cor percutit, unde fieri necessum est, ad singulas ipsius aortæ percussiones à pulmone factas, contentum in aorta sanguinem ex percussione aortæ inter tusiendum, impelli versus aortæ propagines majore impetu, quam quod à cordis systolis in aortam intrudatur, sicque arterias amplius multo dilatari, tangentisque digitos vehementius ferire. Ex quo videtur consequi, quod quæ à systolis cordis fiunt, arteriarum ægrotantis diastolæ, sunt minimæ, quæ autem à compressa vi tusis aorta, multo sunt vegetiores, cor minimum sanguinis in aortam intrudere, adeoque minus, quam quod intrudi deberet, ad dilatandam sufficienter aortam ejusque propagines, quas tamen alias dilatatu faciles & obsequiosas liceat deprehendere, ut quæ ad levissimam tusim liberius in carpiis dilatentur: Quod sane indicat, imminutam esse sanguinis per cor traducendi libertatem, adeoque aliquam imminutæ translationis ibidem causam latere, quæ nulla alia, esse potest, quam corpus quoddam in sinistro cordis ventriculo contentum, & cavitatem ejus plus minus replens, quod vel ingressuro in ventriculum sanguini obsistat, vel eidem ex eodem egressuro reluctetur.

XVII.

Igitur, quotiescunq; hujusmodi eveniunt, quæ memoravimus, ut v. c. æger occurrat anhelosus & subita correptus dyspnœa, sine febris, aut saltem levisima, sine tussi, aut rariore, & absq; propriis aliorum astmaticorū signis, principio quidem insultus cum pulsu fere naturali, eoq; progressu temporis sensim decrecente, cum levisimis cordis palpitationibus incipientibus, sed cum successiva pulsus diminutione, & inæqualitate, aut per se, aut levi data occasione, ingravescentibus, toties metuere debemus incipientem cordis polypum, sperare tamen possumus, quia in principio tantum aut primo augmento tunc constitutus, pristinae valetudini ægrum restituui posse. Idenim observationes testantur, illos in quorum corde hujusmodi corpora delitescunt, nunquam integrâ frui valetudine, sed cordis anxietatibus & palpitationibus obnoxios esse, & dyspnœa laborare, pulsumq; debilem & frequentius intermittentem habere, ac subito nonnunquam interfici. Quod si autem facta ex arte medicina, nihilominus cuncta in pejus ruant, spirandi nempe difficultas augeatur, pulsus magis magisque minuatur & inæqualis fiat, fereq; perpetua vel frequentissima cordis palpitatione affligat, cum anxietatibus cordis atq; lipothymiis, subinde ingruentibus, nec non insolitis pulsus, exilioris jam facti corroborationibus in tussi, & ejusdem extra tussim de more restitutionibus, tum certe non amplius dubitare licebit de polypi jam firmati præsentia; quin potius prædicere possumus, ægro hoc modo affecto, aut aliquando subitâ suffocatione, aut superveniente graviore sanguinis per pulmones eruptione, vel suppuratione phthisica, aut succedente etiam tumore pedum oedematoso atq; hydrope, necessario intereundum esse.

XVIII.

Quibus ita se habentibus cavendum est malum statim ab initio, antequam in graviores affectiones commigret, quia tunc inmedicabile censendum est. In curatione vero feliciter instituenda laborandum, ut causæ ad generationem polypi quovis modo efficaces removeantur, & pullulantia jam ejus germina jactaq; jam prima stamina evellantur, ac universa sanguinis massa pristino fluiori restituatur. Ea; Diæta, Pharmacis & Chirurgia moliri convenit. Igitur facta san-

gvinis, si expediat, depletionem, repurgatoq; à viscidis sordibus alimentorum canali, lympham digestricem iis imbuere decet corpusculis, quæ motu suo facili & constanti, figurâq; congrua, intestinam sanguinis divisionem motumq; paulatim augere, acidum coagulans temperare atq; invertere, & ramosas, ad cohesionem proclives, aut jam cohærentes, & in corde vel vasis obvios chyli & lymphæ grumulos, incidere, attenuare & divellere, idq; amica agitatione efficere possunt, ut illæ morbosæ particulæ l. debitam figuram motumq; recipiant, vel idoneæ saltem fiant, quæ cum urina aliave quapiam commoda innoxiaq; evacuatione separentur & excludantur. Talibus corpusculis prægnantia remedia copiosissima dantur. E censu vegetabilium eadem subministrant ligna, cortices, radices aromaticæ & lignescences, visci, & herbæ omnes sale volatili, plus minus oleoso, vel nitroso, gaudentes; quorum prudenti selectu hic opus est, quem medicæ prudentiæ committimus. Dictis vero substantiæ gummosæ & resinosa v.g. Gummi ammoniacum, Balsamum de Peru, aloë, Myrrha, & ex illis paratæ essentiæ, elixiria varia, Proprietatis, vitæ, &c. merito adduntur. Ex Regno Animalis alium volatilium nota jam in vulgus etiam virtus est, adeo, ut crebrior eorû in usus abusus fero degeneret; iiq; vel simplices sunt, vel oleosis & aromaticis vegetabilium particulis temperati, utriq; vero ad conservandum restaurandumq; sanguinis motum efficacissimi. Cum quibus tamen caute pariter agendum est, quia impetuosius sanguinem exagitant, & facile periculosas turgescencias eruptionesq; excitare possunt. Quamobrem præmitti interponiq; illorum usui debent, quæ saltem suum sub terreis particulis occultant, & lentius agunt, suamq; activitatem diutius in sanguinis massa exciunt: Qvalia sunt cornu cervi, ebur, dens apri, sanguis hirci, priapus cervi, ceti &c. quibus accensenda sunt marina quædam, conchyliæ testaceæ, testæ ostrearum, dens hippopotami, unicornu, ossa capitis luc. pisc. lap. 69. mater perlarum &c. Cerebri oræ, sive sic dicti spermatis ceti, usus in dissolvendo lacte sanguineq; coagulato vulgatissimus est. Sed quoniam hoc, ut & multa dictorum remediorum, particulis nimis mollibus constant, occursum aliarum facile cedentibus, iis miscere oportet, quæ figura sua, motuq; magis constanti incidendi ulterius reliquias viscositatis, atterendiq; plexum fibrarum majore virtute pollent: Talia præ ceteris suppeditant plantæ submarinæ substantiæ lapideæ, & inter eas corallium, ut & muscus marinus lapideus, sive corallina, quorum pulveres cum jam dictis, & quæ sequuntur, maritati hic maxime conveniunt, & à Cl. *Graano* omnibus aliis anteferuntur

Neq;

Neq; solutiones Coralliorum, quas tincturas vulgo vocant, quia ramenta illorum secum vehunt, penitus spernendæ sunt. Quem in finem ex familia Mineralium adhiberi possunt antimoniatæ, cinnabarina & chalybeata. Virtutes antimonii crudi, antimonii diaph. simpl. & martial. Bezoart. mineral. tam simpl. quam solar. lunar. &c. nec non Cinnabaris nativæ & antimonii, neminem hodie latere possunt. Neq; ignota est vis mercurii dulcis, quam in resolvendo attenuandoq; viscido egregiam præstat, modo prudenter eodem utamur. Quantum vero ad chalybeata attinet, ipsa cruda limatura, longâ trituratione in subtilissimum pollinem redacta, nec non minera chalybis, omnibus ejus præparatis longe præstant; quas tamen si quis horreat, crocis atq; tincturis martialibus uti poterit. Hæ namq; cum ceteris tincturis metallicis id commune habent, quod partim particularum subtilitate, conjuncta cum rigiditate, partim æthere transfluente, sanguinis humorumq; reliquorum motum augente, tum hic, tum aliis in morbis crassos & torpentes humores superent, & ad majorem fluiditatem disponant, atq; obstructionum claustra perrumpant; ut taceam, quod in enervando acido coagulante plurimum quoq; polleant. Unde quidem immerito hodie tincturas Solares & aura potabilia nonnulli adeo contemnunt, cum legitime & per tritum, ope molæ philosophicæ, parata magni potius æstimanda sint. Licet enim aurum vulgari illa forma tam fixum & solidum videatur corpus, tamen in illa corporis & figuræ soliditate delitescere majores subtilissimi agentis vires, jam multis experimentis notum est, ut ipse etiam illustris Boyle, qui diu simili quodam præjudicio contra aura potabilia, aliasq; auri præparationes, laboravit, tandem experientiâ victus fateri cogitur, *despecif. remed. cum corpusculari Philosophia concordia*. Ad ultimum de nitratis id omnibus est persuasissimum, quod quasvis coagulationes pituitosas potenter resolvant, & sanguinis fluorem mire conservent augeantq;: Cujusmodi sunt nitrum depuratum, antimoniat. martiat. & vitriolat. &c. Ex quibus quidem facile quis convenientia quædam seligere, variaq; medicamenta componere poterit, nam ut collectis hic formulis paginas infarciamus, stultum pariter ac inutile existimamus.

XIIII.

Pharmacis Diætæ consentiat. Et quia sanguinis tenuitas motusq; potissimum ab aëre dependet, non impuro & inveterato, sed in singula momenta recente, is itaq; tenuis sit & ab omni impuritatis labe immunis, quo
tenuior,

tenuior & fluidior commodusq; naturæ sanguis reddatur, & valentiore spiritus impetu cordi ac cerebro novus accedat vigor, corporiq; optata concilietur alacritas, solutis facibus sanguinis, depulsisq; è corpore quæ circulationis antliam obstruere, aut aliter ejus motum impedire poterant: Præcipue autem omnes aëris subitanæ mutationes studiosissime sunt fugiendæ. Utendum quoq; cibo potuq;, qui facili sunt digestionis, parumq; excrementi suppeditant, & attenuandi incidendiq; vim habent: Sic enim sufficienti talium particularum copia instructus sanguis pravam diathesin in meliorem facilius, remediorum adjutus auxilio, commutabit. Et si in morbo aliquo summa sobrietas & moderatio, in hoc adhibenda est. Quin & animi pathemata sic moderanda, ut nullum ex illis excessu suo corpori noceat. Quid enim illa importent, ex superioribus constare potest. Similiter somnus & vigiliæ moderatæ sint, hæ tamen illum excedant. Præstat quoq; motui & exercitio corporis moderato indulgere, quam quiete nimia otioq; membra torpescere: Illud enim tum ad excrementorum exinani-tionem, tum ad partium solidarum bonam & firmam habitudinem, tum ad fluidi faciliorem circuitum apprime confert. Quandoquidem enim corporis motum cordis & omnium muscutorum motus vegetior sequitur, quo sæpius igitur in corde sanguis conqvassatur, & ad vasorum parietes alliditur, atq; in habitu corporis à systaltico fibrarum motu agitatur & concutitur, eo magis eum attenuari & à stagnationibus istis liberari, certum est, in quas nutritia sanguinis portio aliter satis est prona. Tandem vero excretorum etiam habeatur ratio, ut naturaliter procedant & ægri voto respondeant,

XIX.

Quodsi vero adhibitis adhibendis, tantisq; omnibus, æger ad pristinam valetudinem non redeat, sed polypus in corde longiore tempore obduruerit, desperandum est de illius restitutione, quia ignota sunt remedia, quæ corpus tale compactum perfecte dissolvere possint. Tamen si vero curatio obtineri nequit, nihil tamen non agendum, ut saltem bona Sanguinis dispositio dictis modis procuretur, augmentumq; polypi præcaveatur & liber illius, iterata, quotiescunq; requisierit necessitas, venæ incisione, per cor atq; pulmones & corpus universum commeatus servetur, vel solius leniminis & protrahendæ vitæ gratia

TANTUM.